

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" septembra numurā 2
- LLKC uzsāk Skābbarības konkursu 2025 2
- Ziemas kviešu šķirņu maisījumu ekoloģiskais un ekonomiskais novērtējums 3
- Starpkultūras – atslēga uz auglīgāku un dzīvāku augsni... 5
- Sagatavots video par LEADER Latvijā ... 7
- No diplomāta par zemnieku? Svarīgi, ka izdodas! 8
- Dārzeņu vākšana mitros apstākļos ... 10
- Uzņēmējdarbības izaugsmei reģionos – daudzgažu konsultāciju pakalpojums 11
- Stādi kokus rudenī, pievienojies ES iniciatīvai "Par 3 miljardiem koku vairāk"! 12
- Jauni noteikumi veselīgākām augsnēm Eiropā 13
- Konstatē krāpšanos ar kanēli 13
- Lauksaimnieki – par digitalizāciju 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2025. gada novembrī ... 14
- Attīstīt saimniecību, augt un pilnveidoties 15
- Arī LLKC izsniedz Zaļo karotiņi pārtikas produktiem 16

Foto: Ilze Skudra

AKTUALITĀTES

AICINĀM PIEDALĪTIES SABIEDRĪBAS ATZINĪBAS BALSOJUMĀ PAR KONKURSA "SĒJĒJS" NOMINANTIEM

Zemkopības ministrija (ZM) aicina ikvienu piedalīties Sabiedrības atzinības balsojumā par ZM konkursa "Sējējs 2025" dalībniekiem. Sabiedrības atzinības balsojums notiek tiešsaistē vietnē sejejs.lv/nominanti no 22. septembra līdz pat konkursa laureātu apbalvošanas dienai – 25. oktobrim. Balsojuma mērķis ir noskaidrot Latvijas sabiedrības favorītu, kas saņems īpašo Sabiedrības atzinības balvu.

Ikviens balsotājs no vienas ierīces var balsot vienu reizi dienā. Ja balsotājam ir vairākas simpātijas, vienu reizi dienā var balsot par vairākiem konkursa dalībniekiem.

Lai veicinātu sabiedrības aktīvāku iesaistīšanos balsošanā, 2025. gada 20. oktobrī no visiem balsojumu iesūtītājiem tiks izlozēti trīs balsotāji, kuri iegūs ielūgumu divām personām uz konkursa "Sējējs 2025" noslēguma ceremoniju 25. oktobrī. Ar izlozes uzvarētājiem konkursa rīkotāji sa-

zināsies personīgi e-pastā. Aktualitātēm par Sabiedrības atzinības balsojumu var sekot līdzi konkursa "Sējējs" Facebook profilā.

Atgādinām, ka konkursa "Sējējs 2025" dalībnieki tika vērtēti deviņās nominācijās. Astoņās nominācijās dalībniekus vērtēja ekspertu komisijas, savukārt par nominācijas "Par mūža ieguldījumu lauksaimniecībā" kandidātiem balsoja Lauksaimniecības konsultatīvā padome. Sabiedrības atzinības balsojums konkursā "Sējējs"

notiek pirmo ar reizi mērķi noteikt sabiedrības simpātiju.

Konkursa laureāti saņems Gada balvu "Sējējs" (bronzas statueta), diplomu un naudas balvu. Konkursa "Sējējs" apbalvojumu pasniegšana kļuvusi par Latvijas labāko lauksaimnieku nozīmīgāko godināšanas pasākumu, bet laureāta nosaukums "Sējējs" – par priekšzīmīga darba apliecinājuma zīmi. Plašāka informācija par konkursu pieejama tīmekļvietnē www.sejejs.lv.

ZM informācija

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" SEPTEMBRA NUMURĀ

Žurnāla septembra izdevumā piedāvājam ieskatu Gaļas liellopu audzētāju biedrības un Latvijas Zemnieku federācijas lauku sieviešu-uzņēmēju konferencē "Sievietes loma Latvijas lauku saimniecībā", kur pulcējās prāvs pulciņš lauku saimnieču. Pasākuma moto bija "Iedvesmojies rītdienai!", ar rītdienu tiešām saprotot jau nākamo dienu – ko pamainīt savā domāšanā, savā ikdienā un ko rīt darīt labāk. Konferences ieskatu sagatavoja žurnāla autore Guna Kalniņa.

Saimnieku pieredzes rubrikā šoreiz ielūkojamies Limbažu novada Vilzēnu z/s "Apsītes", kur saimniekošanu no tēva Daiņa Kreišmaņa pārņēmusi meita Ieva, turpinot dzimtas tradīcijas piena lopkopībā un augkopībā.

Gaļas liellopu audzētājiem piedāvājam iepazīties ar demonstrējumu, kur tika salīdzināta genoma novērtējuma ietekme uz zīdītājgovju produktivitātes rādītājiem Šarolē šķirnes dzīvnieku audzēšanas veicināšanai. Demonstrējumu veica Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs zemnieku saimniecībā "Mežāres", kas apsaimnieko tīršķirnes Šarolē gaļas liellopu ganāmpulku.

Savukārt, kā peļņu no gaļas liellopiem noturēt pašu mājās, skaidro uzņēmuma "Eksporta konsultācijas" eksperti.

Par darbu efektivitāti robotu kūtīs raksta LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere.

Septembra izdevumā piedāvājam ieskatīties arī reportāžā no gada notikuma aitkopībā – ikgadējās profesionāļu dienas, kas notika vaislas teķu kontrolizaudzēšanas un nobarošanas stacijā "Klimpas" Jeru pagastā. Aitkopības profesionāļu diena arī šogad aizritēja tikpat piesātināti, kā ierasts. Jaunumi genoma izpētē, aktualitātes no nozares ministra un – vienkārša iespēja satikt citus saimniekus, lai ikdienas izaicinājumus un piedzīvoto pārrunātu ar savējiem – aiteniekiem.

Kā sagatavot perfektu izstādes aitū, raksta jaunā aitkope Ita Adrija Bērziņa, ievadā paskaidrojot, ka aitū sagatavošana izstādēm ir laikietilpīgs process, kas prasa motivāciju, uzmanību un pacietību, kā arī rūpību sīkās detaļās.

Savukārt putnkopjiem iesakām Latvijas Apvienotās putnkopības nozares asociācijas izpilddirektore Anas Ērlihas un veterinārārstes Annas Malinenes rakstu par iemesliem, kādēļ putni šķauda un puņķojas.

Lai popularizētu Latvijas siltasiņu šķirnes zirgu darbības un ģenētisko kvalitāti, prezentētu audzētāju darba rezultātus, novērtētu zirgu darbības sacensību apstākļos un izvērtētu zirgaudzēšanas tendences,

jau trešo gadu Latvijas Zirgaudzētāju biedrība pasniedz balvu "Labākais Latvijas siltasiņu šķirnes zirgs". Par pasākuma norisi raksta Latvijas Zirgaudzētāju biedrības pārstāve Inga Kursīte.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2025_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos.

Iveta Tomsone,
LLKC Apgāda vadītāja

LOPKOPĪBA

LLKC UZSĀK SKĀBBARĪBAS KONKURSU 2025

Skābbarības konkursa mērķis ir aktualizēt un motivēt augstvērtīgas rupjās lopbarības (skābbarības, skābsiena, kukurūzas skābbarības) gatavošanu piena un gaļas lopkopības saimniecībās.

Par konkursa norisi jautāt savu rajonu LLKC lopkopības konsultantiem. Skābbarības konkursa nolikums un ONLINE pieteikšanās anketa publicēta www.llkc.lv mājaslapā.

Saite <https://forms.office.com/e/bwXyPVUDrK> vai

Konkursa norises laiks – 2025. gada augusts līdz 2026. gada 15. janvāris.

Paraugus var ņemt gan ēdināšanas pakalpojuma sniedzēji, gan mūsu LLKC konsultanti.

Paraugus no bedrēm un tranšejām ieteicams ņemt ar lielo zondi. Šis ir maksas pakalpojums, kuru var nodrošināt LLKC Lopkopības nodaļas speciālists Harijs Jēkabsons – mēriekārtu tehniķis, iepriekš sazinoties pa tālruni 63050220 vai 26674146, vai Ilmārs Gruduls – 29421467.

LLKC Lopkopības nodaļa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

www.llkc.lv
www.laukutikls.lv

AUGKOPĪBA

ZIEMAS KVIEŠU ŠKIRŅU MAISIJUMU EKOLOĢISKAIS UN EKONOMISKAIS NOVĒRTĒJUMS

Šogad noslēdzās demonstrējums “Ziemas kviešu maisījumu ekoloģiskais un ekonomiskais novērtējums”, kas sākās 2022. gada septembrī. Tēma par šķirņu maisījumiem ieinteresēja tāpēc, ka gan Latvijā, gan ārzemēs veikti pētījumi par to, ka bioloģiskās daudzveidības apstākļos augiem ir labāka pielāgošanās augšanas apstākļiem.

Projekts tika īstenots sadarbībā ar Latvijas Zemnieku federāciju un Agrosursu un ekonomikas institūtu (AREI). Demonstrējuma galvenais mērķis bija izvērtēt ziemas kviešu šķirņu maisījumu produktivitāti un kvalitāti, salīdzinot tos ar monošķirņiem. Demonstrējumi notika divās saimniecībās – z/s “Korsikova” Preiļu novadā un SIA “Jaunkrasti SP” Jēkabpils novadā.

Demonstrējuma mērķis bija izvērtēt ziemas kviešu šķirņu maisījumu produktivitāti un kvalitāti salīdzinājumā ar atsevišķām šķirnēm.

Preiļu pagasta z/s “Korsikova” tika ierīkoti demonstrējuma varianti ar ziemas kviešu šķirnēm un to maisījumiem:

- 1) ‘Skagen’;
- 2) ‘Informer’ 50% + ‘Skagen’ 50%;
- 3) ‘Informer’ 60% + ‘Skagen’ 40%;
- 4) ‘Informer’.

Visos demonstrējuma variantos augsnes apstrāde, mēslojuma un augu aizsardzības līdzekļu lietošana tika veikta vienādi. Tika pielietota minimālā augsnes apstrāde.

Demonstrējums ierīkots 2022./2023. gadā velēnu vāji podzolētā smilšmālā augsnē (pH 6,3; K₂O 107 mg/kg; P₂O₅ 48 mg/kg), priekšaug – ziemas kvieši;

2023./2024. gadā – velēnu vāji podzolētā smilšmālā augsnē (pH 6,4; K₂O 128 mg/kg; P₂O₅ 110 mg/kg), priekšaug – lauka pupas;

Foto: Arvis Spuriņš

Lauka diena z/s “Korsikova”

2024./2025. gadā – velēnu vāji podzolētā smilšmālā augsnē (pH 6,3; K₂O 107 mg/kg; P₂O₅ 48 mg/kg), priekšaug – ziemas kvieši.

Meteoroloģiskie apstākļi. Trīs gadu laikā lielāko ietekmi uz ražu atstāja meteoroloģiskie apstākļi. 2023. un 2024. gada vasaras Daugavpils meteo stacijas novērojumos bija ievērojami sausākas par 2025. gada vasaru.

2023. un 2024. gados kultūraugu straujas augšanas periodā – maijā, jūnijā – iestājās sausums, kas ietekmēja arī ražas kvalitāti un kvantitāti.

Dati par 2025. gadu liecina par pretēju situāciju. Vidējā gaisa temperatūra bija zemāka, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, un vissvarīgākā atšķirība ir nokrišņu daudzumā, kas ievērojami pārsniedza normu.

Rezultāti. Demonstrējuma laikā tika analizētas ziemas kviešu šķirņu maisījumu un monošķirņu ražas (t/ha pie 14% mitruma) un bruto segums 1 (eiro/ha). Dati sniedz iespēju izvērtēt gan produktivitāti, gan ekonomisko efektivitāti.

Ziemas kviešu šķirņu maisījumu (2. un 3. varianti) produkcijai 2023. gadā ir lopbarības kvalitāte. Atsevišķās šķirnes nodrošināja pārtikas kvalitātes graudus. 2023. gadā augstākais bruto segums 1 ir šķirnei ‘Skagen’ – 100% (674 eiro/ha) un zemākais – maisījuma 3. variantam ‘Informer’ 60% + ‘Skagen’ 40% (445 eiro). Augstā šķirņu maisījuma 2. varianta ‘Informer’ 50% + Skagen 50% raža nodrošina arī labu (652,04 eiro/ha) bruto segumu 1 pie lopbarības kvalitātes pārdošanas cenas.

2024. gadā augstāko ražu un bruto segumu nodrošināja 2. variants ‘Skagen’ 50% + ‘Informer’ 50% (7,49 t/ha; 634 eiro/ha).

2025. gadā 1. un 2. varianti ražas ziņā (6,8 un 6,75 t/ha) un bruto segums 1 (attiecīgi 452 un 449 eiro/ha) bija līdzīgi.

Vidēji trīs gados (2. att.) ziemas kviešu šķirņu maisījums ‘Informer’ 50% + ‘Skagen’ 50% nodrošināja augstāko vidējo ražu (7,71 t/ha) un stabilu bruto segumu 1 (570 eiro/ha) dažādos klimatiskajos apstākļos.

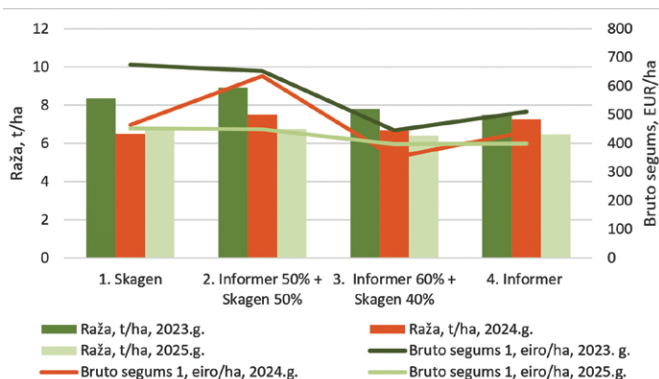
Atziņas

• Šķirņu maisījums ‘Skagen’ 50% + ‘Informer’ 50% nodrošināja augstāko vidējo ražu un stabilu bruto segumu dažādos klimatiskajos apstākļos.

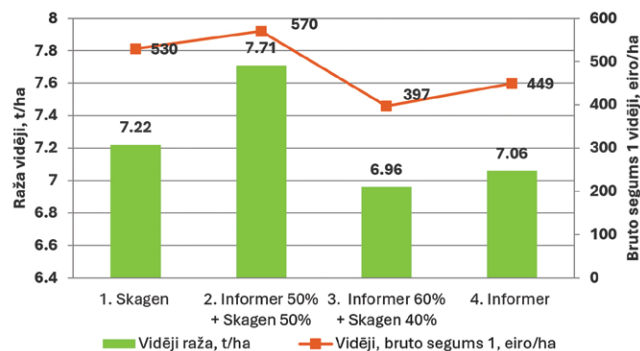
• ‘Skagen’ 100% parādīja konkurētspēju bruto ienākumu ziņā, īpaši 2023. un 2025. gadā, bet bija svārstīgāks.

• ‘Informer’ 100% deva konkurētspējīgu ražu 2024. gadā, taču bruto segums 1 kopumā bija zemāks.

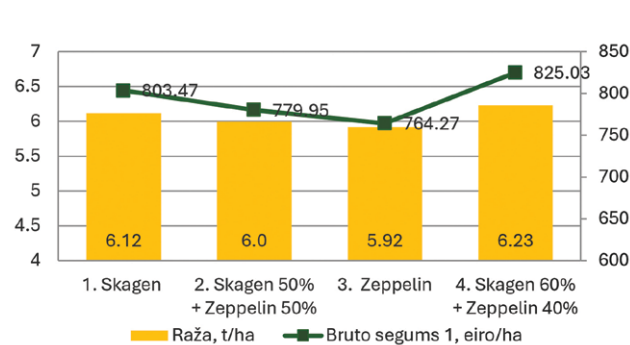
► 4. lpp.

1. attēls.
Ziemas kviešu graudu raža un bruto segums 1 z/s “Korsikova” 2023.–2025. g.

2. att. Ziemas kviešu graudu ražas un bruto segums 1 vidēji 3 gados, z/s “Korsikova”

3. att. Ziemas kviešu graudu ražas un bruto segums 1 vidēji 3 gados SIA “Jaunkrasti SP”

3. lpp.

• ‘Skagen’ 40% + ‘Informer’ 60% izrādījās sliktākais variants gan ražas, gan bruto seguma ziņā.

• Rezultāti apliecina, ka šķirņu maisījumi, īpaši ‘Skagen’ 50% + ‘Informer’ 50%, ir ekoloģiski un ekonomiski pamatots risinājums, kas palīdz stabilizēt ražu klimata svārstību apstākļos.

Atašienes pagasta SIA “Jaunkrasti SP” ierīkoja demonstrējumu 2022. gada rudenī. Kopā ar LLKC saimniekam bija interese noskaidrot, vai šķirņu maisījumi var būt izdevīgi, nodrošinot stabilāku ražu, samazinot risku, kas saistīts ar nelabvēlīgiem laika apstākļiem, slimībām. Ja viena šķirne ir mazāk ziemcietīga, sausumizturīga vai ieņēmīgāka pret slimībām, otra var kompensēt zaudējumus.

Atbilstoši demonstrējuma metodikai tika ierīkoti ziemas kviešu sējumi četros variantos:

- 1) ‘Skagen’,
- 2) ‘Skagen’ 50% un ‘Zeppelin’ 50% maisījums,
- 3) ‘Zeppelin’,
- 4) ‘Skagen’ un ‘Zeppelin’ maisījums 60%+40%.

Audzēšanas tehnoloģijas visos variantos ir vienādas. Veikts sējumu ziemcietības novērtējums, no veģetācijas atsākšanās līdz ražas novākšanai veikti fenoloģiskie novērojumi un sējumu fitosanitārā stāvokļa novērtēšana.

2023. gadā zemās gaisa un augsnes temperatūras pavasarī ietekmēja augu attīstību, tā notika lēni. Rudenī augi nebija pietiekoši sacerojuši, bet pārziemojuši visos variantos labi – pārziemojušo augu skaits aprēķināts ballēs. 1., 2., 4. variantā – 8 balles, 3. variantā – 7. Augstākā raža iegūta 4. variantā, šķirnes ‘Skagen’ 40% + ‘Zeppelin’ 60% (6,55 t/ha). Katram variantam izvērtē-

ta ekonomiskā efektivitāte, aprēķinot bruto segumu 1 (ieņēmumi - izejvielu izmaksas). Bruto segums 1 augstākais ir 4. variantā – 802,60 eiro/ha, viszemākais 2. variantā – 525,07 eiro/ha.

2024. gada rudenī no oktobra vidus līdz oktobra beigām strauji noritēja cerošana, bija izveidojušies 2–3 sāndzinumi. Pavasarī, veģetācijai atjaunojoties, ziemcietības novērtējums ballēs: 1., 2. un 4. variants – 8 balles, 3. variants – 9. Aukstuma ietekmē augu attīstība notiek lēni un visos variantos līdzīgi, turpina attīstīties sāndzinumi. Maija sākumā augu attīstība notiek straujāk. 2024. gadā zemākā raža bija 4. variantā. Graudu kvalitāti ietekmēja sausums jūnijā–jūlijā un straujā nogatavošanās. Klimatiskie apstākļi ar temperatūras svārstībām pavasarī un nevienmērīgo mitrumu vasaras mēnešos ir atstājuši negatīvu ietekmi uz graudu kvalitāti, līdz ar to arī zemāka graudu cena. Bruto segums 1 augstākais ir 1. variantā – šķirnei ‘Skagen’ 989,61 eiro/ha, jo graudu iepirkuma cena bija augstāka.

2025. gadā, veģetācijai atjaunojoties, sējumu ziemcietības novērtējums visos variantos ir 9 balles. Augu attīstība šķirnei ‘Zeppelin’ notiek straujāk – pirmais mežgls (AS 31) 06.05. ir izveidojies visiem augiem, bet pārējos variantos tikai 70–80% augu. Augstākā raža bija šķirnei ‘Zeppelin’. No graudu kvalitātes rādītājiem tilpummasa visos variantos bija par zemu, lai graudi atbilstu pārtikas kvalitātes prasībām. Bruto segums 1 augstāks ir šķirnei ‘Zeppelin’ – 699,59 eiro/ha.

Analizējot trīs gadu vidējos rādītājus, augstākā raža ir 4. variantā (‘Skagen’ 60% + ‘Zeppelin’ 40%), bet zemākā šķirnei ‘Zeppelin’ 5,92 t/ha. Vidējais trīs gadu bruto segums 1 augstāks ir maisījumā ‘Skagen’ 60% + ‘Zeppelin’ 40%. Saimniecībām finansiāli svarīgi, lai graudiem būtu pārtikas prasībām atbilstoša kvalitāte.

Atziņas

Šķirnes izvēlei ir svarīga nozīme graudkopībā, lai būtu nodrošināta graudu kvalitāte, raža un piemērotība vietējiem apstākļiem. Latvijā un ārzemēs zinātnieki veikuši un turpina pētījumus par ģenētiskās daudzveidības palielināšanas iespējām. Svarīgi ir noskaidrot šķirņu mijiedarbību, kā tās “sadzīvo”, kā ietekmē ražas iznākumu. Tā veidojas datu bāze, lai lauksaimniekiem būtu vieglāk pieņemt lēmumus.

Var diskutēt par risinājumiem stabilu ražu iegūšanai un vai šķirņu ģenētiskā daudzveidība sējumos to nodrošina. Ražas veidošanās process ir sarežģīts. Trīs klimatiski atšķirīgu gadu novērojumi rāda atšķirīgus rezultātus, bet vidējā raža un bruto segums nedaudz augstāks ir maisījuma variantā.

Katru gadu tika rīkotas lauka dienas, kurās varēja uzzināt par saimniecību un demonstrējuma rezultātiem, un citu lauksaimniekiem aktuālu informāciju. Vienmēr klātesošs bija demonstrējuma zinātniskais vadītājs, lauksaimniecības zinātņu doktors Jānis Vigovskis.

Demonstrējums “Ziemas kviešu šķirņu maisījumu ekoloģiskais un ekonomiskais novērtējums” realizēts LAP 2014.–2020. apakšpasākuma “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem” ietvaros. LAD līguma Nr. 10.2.1.-20/22/P15 (15. lote). Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

AUGKOPĪBA

Foto: Ilze Skudra

Demonstrējuma lauka dienā z/s “Briežkalni”

STARPKULTŪRAS – ATSLĒGA UZ AUGLĪGĀKU UN DZĪVĀKU AUGSNI

Noslēdzies 2022. gadā uzsāktais demonstrējums “Dažādu starpkultūru maisījumu audzēšana, ietekme uz augsnes auglību un pēckultūras ražu dažādos Latvijas reģionos” divās saimniecībās: Saldus novada Zirņu pagasta z/s “Grāveļi” un Madonas novada Ošupes pagasta z/s “Briežkalni”. Tā mērķis bija praksē parādīt starpkultūru audzēšanas nozīmi un izvērtēt to sniegto pienesumu saimniecībām.

Demonstrējumā tika ierīkoti un salīdzināti 4 starpkultūru varianti:

- līdzšinējais standarta paņēmieni – rugaine,
- starpkultūras augu maisījums bez tauriņziežiem,
- starpkultūras augu maisījums ar tauriņziežiem 50%,
- starpkultūras augu maisījums ar tauriņziežiem 20–30%.

Demonstrējumā tika vērtēta starpkultūru ietekme uz augsnes auglību un pēcauga ražu, starpkultūrām izvēlēti atšķirīgi maisījumi. Starpkultūru laukos tika iesēti gan maisījumi ar tauriņziežiem, gan bez tiem: SIA “Kraštmaļi sēklas” – “Starpkultūra” un SIA “Latvijas šķirnes sēklas” (LSS) maisījumi “Zaļai zemei”.

2023. gadā abās saimniecībās lietoja S2 un S6 maisījumus, bet 2024. gadā z/s “Grāveļi” maisījumi “Zaļai zemei” tika mainīti uz S1 un S4, saglabājot noteikto tauriņziežu proporciju (1. tabula).

Zemnieku saimniecībā “Grāveļi” demonstrējums ierīkots 2023. gadā pavasarī, kad 23. aprīlī iesēta vasaras kviešu šķirne ‘KWS Akvilon’, izsējas norma – 265 kg/ha. Tiek dots NPK mēslojums un papildmēslojums, veikta augu aizsardzība atbilstoši nepieciešamībai. Pēc vasaras kviešu nokulšanas tika ņemtas augsnes analīzes, lai novērtētu augsnes auglību: pH – 6,9, optimāls; K_2O – 265 mg/kg,

augsts; P_2O_5 – 94 mg/kg, zems; N kop. – 1040 mg/kg (optimāls), C/N – 10/1; mikrobioloģiskā aktivitāte – 58 mg N/kg (zema), org. vielas saturs – 1%, zems.

Pēc vasaras kviešu nokulšanas lauks sadiskots un 16.09.23. tika iesēta starpkultūra atbilstoši variantiem, sējas dziļums 4 cm, izsējas norma: 1) “Kraštmaļi sēklas” “Starpkultūra” 10 kg/ha; 2) “Zaļai zemei” maisījums S2 20 kg/ha; 3) “Zaļai zemei” maisījums S6 20 kg/ha. Mitro laikapstākļu dēļ starpkultūras sēja notika novēloti, kas ietekmēja sējuma attīstību. 22.10.23. noteikta starpkultūrai biomasa, kas ir zema, jo

► 6. lpp.

1. tabula

Starpkultūru maisījumu varianti demonstrējumu saimniecībās

Variants	Starpkultūru maisījums	Starpkultūru maisījums z/s “Grāveļi”, 2024. g.
1.	“Starpkultūra” SIA “Kraštmaļi sēklas” (eļļas rutks 50%, sinepes 40%, facēlija 10%)	
2.	“Zaļai zemei” maisījums S2 (eļļas rutks 25%, baltās sinepes 10%, griķi 15%, vasaras vīķi 35%, sējas zirņi 15%)	“Zaļai zemei” maisījums S1 (eļļas rutks 30%, baltās sinepes 20%, viengadīgā airene 15%, sējas zirņi 35%)
3.	“Zaļai zemei” maisījums S6 (griķi 30%, viengadīgā airene 15%, vasaras vīķi 30%, auzas 25%)	“Zaļai zemei” maisījums S4 (eļļas rutks 15%, baltās sinepes 25%, sakņu redīss 5%, viengadīgā airene 10%, vasaras vīķi 20%, auzas 25%)

◀ 5. lpp.

novēloti iesēta pastiprinātu nokrišņu dēļ, augstākā biomasa iegūta S2.

Pavasārī 2024. gadā starpkultūra iestrādāta, veicot augsnes aršanu 20–22 cm dziļumā.

Otrajā demonstrējuma gadā tika iesēti vasaras kvieši ‘Akvilon’. Veikta vasaras kviešu mēslošana un kopšana atbilstoši tehnoloģijai un augu aizsardzībai. Pirms ražas nokulšanas tika iesēta starpkultūra 18. augustā atbilstoši variantiem un ņemtas augsnes analīzes. Augsnes mikrobioloģiskā aktivitātē salīdzinoši ar 2023. gadu nav īpašu izmaiņu, jo starpkultūra tika iesēta novēloti, tikai 16. septembrī, līdz ar to 2023. gadā biomasa nepaspēja saaugt.

Katrā variantā noteikta augsnes tilpummasa (2. tabula). 2023. gada rudenī augsnes tilpummasa augsnes dziļumā 5–20 cm bija robežās no 1,69 līdz 1,71 g/cm³. Augu augšanai optimālus apstākļus nodrošina augsnes tilpummasa, kas smilts augsnēs ir mazāka par 1,60, putekļainā augsnē – mazāka par 1,40, un mālainā augsnē – mazāka par 1,10 g/cm³. Savukārt tilpummasa, kas smilts, putekļu un māla augsnē jau ierobežo sakņu augšanu, ir attiecīgi lielāka par 1,80, 1,65 un 1,47 g/cm³.

Dati iegūti trīs augsnes slāņos katram no trim starpkultūru maisījumiem. Salīdzinot ar sākotnējiem (2023. gada) rādītājiem, visos demonstrējuma variantos augšējā augsnes kārtā (5–10 cm) konstatēts tilpummasas samazinājums, kas liecina par labāku augsnes irdenumu. Vislabākie rezultāti iegūti variantā “Zaļai zemei” S6/S4, kur tilpummasa samazinājus līdz 1,25–1,29 g/cm³. Savukārt dziļākajos slāņos (15–20 cm) uzlabojumi bija mazāk izteikti vai pat vērojams blīvuma pieaugums, kas norāda, ka starpkultūras efektīvāk iedarbojas augsnes virskārtā.

Lai novērtētu katra maisījuma at-

2. tabula.

Augsnes tilpummasas izmaiņas demonstrējuma variantos z/s “Grāveļi”, g/cm³

Variants	Dziļums, cm	2024. g.	2025. g.
1. “Starpkultūra”	5–10	1,45	1,53
	10–15	1,51	1,56
	15–20	1,50	1,66
2. “Zaļai zemei” S2/S1*	5–10	1,33	1,44
	10–15	1,41	1,57
	15–20	1,50	1,52
3. “Zaļai zemei” S6/S4*	5–10	1,25	1,29
	10–15	1,52	1,51
	15–20	1,49	1,58

* 2024. gadā

3. tabula

Vasaras kviešu raža pēc starpkultūru maisījumiem z/s “Grāveļi” 2025. g., t/ha

Variants	Raža, t/ha	Bruto segums 1, eiro/ha
1. “Starpkultūra”	4,6	410,49
2. “Zaļai zemei” maisījums S1	5,0	421,60
3. “Zaļai zemei” maisījums S4	4,8	419,94

tīstību, 17.10.24. katram starpkultūru variantam tika noteikta biomasa: 1) “Starpkultūra” – 1,14 kg/m², 2) S1 – 1,73 kg/m², 3) S4 – 1,59 kg/m². Augstākā biomasa maisījumam “Zaļai zemei” S1, kas satur eļļas rutku, baltās sinepes, viengadīgo airenī un sējas zirņus. Otrais un trešais variants ietver tauriņziežus, kas veicina slāpekļa piesaisti augsnē.

Trešajā gadā saimnieks demonstrējuma laukā izvēlējās sēt vasaras kviešu šķirni ‘KWS Sharki’. Pēc augsnes sadiskošanas maija sākumā iesēti vasaras kvieši. Izsējas norma – 220 kg/ha. Vasaras kviešos tika izmantoti minerālmēslojumi un herbicīds. Kviešu slimības šajā laukā netika novērotas tādā apmērā, lai tās būtu bijis nepieciešams ierobežot ar fungicīdiem.

Demonstrējumā veikts augsnes īpašību novērtējums. Šogad pēc augsnes analīžu rezultātiem, salīdzinot ar pagājušo gadu, augsnes mikrobioloģiskā aktivitāte nav būtiski mainījusies – 50

mg N/kg zema; pH – 7, optimāls; K₂O – 255 mg/kg, augsts; P₂O₅ – 106 mg/kg, zems; N kop. – 1060 mg/kg, optimāls.

Lai novērtētu starpkultūru pēctekmi, tika novērtētas vasaras kviešu ražas izmaiņas un bruto segums 1, kur no ieņēmumiem atskaitītas mainīgās izmaksas (3. tabula).

Atziņas

- Starpkultūru izmantošana augsnes ielabošanā sniedz rezultātus pakāpeniski, un būtiskas augsnes īpašību izmaiņas vērojamas ilgākā laika periodā.

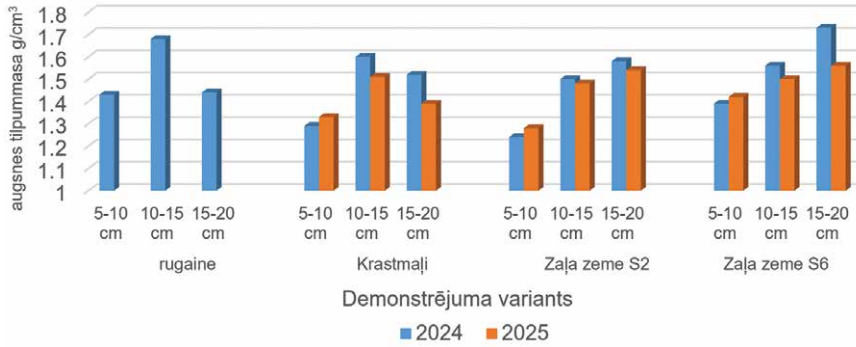
- Starpkultūras ir efektīvs instruments nezāļu ierobežošanā un var veicināt stabilākas un ilgtspējīgākas ražas.

Zemnieku saimniecība “Briežkalni” starpkultūru demonstrējums ierīkots pēc vasaras kviešiem ‘KWS Akvilon’, kuri tika iesēti 2023. gada maija sākumā. Veikti sējuma kopšanas agrotehniskie pasākumi. Sausā pavasara un vasaras pirmās puses ietekmē vasaras kvieši vēlu sadīga, bet nokrišņiem bagātais jūlijs aizkavēja kviešu nogatavošanos un kulšanu. Pēc ražas novākšanas augusta beigās tika ņemti augsnes paraugi. Iegūti rādītāji: pH – 6,5, optimāls; K₂O – 406 mg/kg, augsts; P₂O₅ – 131 mg/kg, vidējs; N kop. – 3620 mg/kg, optimāls; mikrobioloģiskā aktivitāte – 87 mg N/kg, vidēja; organiskās vielas saturs – 4,2%. Augsnes tilpummasa noteikta 3 dziļumos: 5–10 cm – 1,42 g/cm³, 10–15 cm – 1,55 g/cm³, 15–20 cm – 1,49 g/cm³. Starpkultūru sēja tika veikta augusta beigās, augsni pirms

Makšķerēšanas, vēžosšanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

1. attēls. Augsnes tilpummasas izmaiņas demonstrējuma variantos z/s "Briežkalni"

tam apstrādājot ar rugaines kultivatoru. Oktobrī novērtēta augu biomasu, kur augstāko biomasu uzrādīja maisījums "Starpkultūra".

Demonstrējuma laikā pēc augsnes sadīkšanas ar 2024. un 2025. gadā iesēta vasaras kviešu šķirne "KWS Akvilon". Atbilstoši audzēšanas tehnoloģijai dots minerālmēslojums un lietoti augu aizsardzības līdzekļi. 2024. gada rudenī izvērtējot starpkultūru biomasu, visaugstākā tika iegūta "Krastmaļi sēklas" maisījumam "Starpkultūra" – 1,2 kg/m².

Lai novērtētu starpkultūru ietekmi uz augsnes īpašībām, katru gadu pēc ražas novākšanas tika ņemti augsnes paraugi un noteikta augsnes tilpummasa katram no demonstrējuma variantiem (1. att.). Tilpummasas izmaiņas parāda, ka sablīvējums palielinās dziļākos augsnes slāņos. Savukārt mikrobioloģiskā aktivitāte sakarā ar mitriem laikapstākļiem pazeminājās aerobos apstākļos.

Katru gadu arī tika fiksēta raža katram no laucīņiem. Šajā gadā tika reģistrēts ekstremāli liels nokrišņu daudzums vasaras periodā, jūnijā sasniedzot 146,5 mm Madonas novērojumu stacijā. Tas bija sevišķi nelabvēlīgs vasarāju kultūraugiem novadā, to ražas lielākoties bija zemas un grūti novācamas. Ņemot vērā šīs vasaras lielo nokrišņu daudzumu un mitros laikapstākļus, tika iegūtas ļoti zemas ražas (1,40–1,62 t/ha) un attiecīgi negatīvs bruto segums. Augstāko ražu starp variantiem uzrādīja S2 maisījums.

Atziņas

• Optimālai starpkultūru attīstībai ļoti svarīgi ir ievērot sējas laiku. Praksē svarīgi izvērtēt arī starpkultūru maisījumā iekļautās sugas un to īpatnības, pievēršot uzmanību sugu radniecībai, lai izvairītos no slimību un kaitēkļu iespējamās invāzijas, kā arī nodrošinātu

iespējami augstāku biomasas veidošanos konkrētos apstākļos.

• Novēlotas sējas gadījumā (īpaši Madonas reģionam būtiski) daudz drošāk ir izvēlēties krustziežu dzimtas augus, jo tie ir salizturīgāki un ātraudzīgāki, bet nav labākā izvēle rapšu augseklās.

• Griķi, kas iekļauti abos "Zaļai zemei" maisījumos, ir ļoti labs komponents starpkultūru maisījumos, jo nav radniecīgi citiem kultūraugiem, ir ātraudzīgi, spēj uzņemt augu barības vielas no augsnes esošajiem grūti šķīstošajiem savienojumiem, bet ir jutīgi pret salnām, tāpēc īpaša uzmanība pievēršama sējas termiņiem – piemēram, vēlā sēja neļauj izpausties griķu potenciālam.

• Augsnes īpašību izmaiņas starpkultūru ietekmē jānovēro ilgākā laika periodā.

Paldies z/s "Grāveļi" īpašniekam Armandam Bērziņam un z/s "Briežkalni" īpašniekam Rolandam Baltajam, zinātniskajai vadītājai Ph. D. Sarmītei Rancānei, LBTU un biedrībai Zemnieku saeima par sadarbību demonstrējuma ierīkošanā.

Demonstrējums ierīkots LAP 2014.-2020. apakšpasākuma "Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem" ietvaros, LAD līguma Nr. 10 2.1-20/22/P29. tēma "Dažādu starpkultūru maisījumu audzēšana, ietekme uz augsnes auglību un pēckultūras ražu dažādos Latvijas reģionos" (14. lote).

Karina DENISOVA,
LLKC Saldus biroja
augkopības konsultante
Tālr. 29900405
e-pasts:
karina.denisova@llkc.lv

Alise LUTINSKA,
LLKC Madonas biroja
augkopības konsultante
tel. 29845958
e-pasts:
alise.lutinska@llkc.lv

LEADER

SAGATAVOTS VIDEO PAR LEADER LATVIJĀ

LEADER ir viens no nozīmīgākajiem instrumentiem, kas veicina lauku teritoriju attīstību, stiprinot iedzīvotāju līdzdalību un vietējo kopienu iniciatīvas. Tas balstās uz pieeju "no apakšas uz augšu", dodot iespēju vietējiem iedzīvotājiem pašiem definēt savas vajadzības un rast risinājumus.

Sadarbībā ar LEADER vietējām rīcības grupām (VRG) Valsts Kopējās lauksaimniecības politikas tīkla izveidotais informatīvais video "LEADER Latvijā" skaidro LEADER būtību vairākās sadaļās.

Papildus pilnajam video ir pieejamas arī atsevišķas video sadaļas, kurās atbildēts uz konkrētiem jautājumiem:

- Kas ir LEADER? Ko tas spēj?
- Par LEADER toreiz un tagad.
- Kādi ir LEADER mērķi?
- Cik plaši darbojas LEADER?
- Kas un kā to pārvalda?
- Kādas ir LEADER iniciatīvas?
- Kāds labums ikvienam laukos no LEADER?

• Kā var pieteikties LEADER?

Šie materiāli palīdz soli pa solim iepazīst LEADER pieejas būtību – sākot no tās vēstures un mērķiem līdz praktiskiem jautājumiem par pieteikšanos un ieguvumiem lauku iedzīvotājiem.

Svarīgi uzsvērt, ka LEADER nav tikai atbalsta programma – tā ir platforma, kurā tiek veidota savstarpēja uzticēšanās, partnerība un ilgtermiņa sadarbība starp iedzīvotājiem, uzņēmējiem un pašvaldībām. Ar LEADER palīdzību īstenotas daudzas sabiedriski nozīmīgas iniciatīvas – no kopienas telpu atjaunošanas līdz jaunu pakalpojumu ieviešanai.

Lai uzsāktu savu ceļu LEADER programmā, nepieciešams sazināties ar savas teritorijas vietējo rīcības grupu (VRG). Kontaktinformācija pieejama šeit: <https://ej.uz/ekii>. Vietējās rīcības grupas ir gatavas konsultēt, palīdzēt ar pieteikuma sagatavošanu un atbalstīt projekta īstenošanas gaitā. Video pieejams šeit: <https://ej.uz/ytrv>.

Zanda DIMANTA-SVILPE,
Valsts KLP tīkla Sekretariāta
projektu vadītāja
e-pasts:
zanda.dimanta@llkc.lv
tālr. 26135858

LAUKU ATTĪSTĪBA

NO DIPLOMĀTA PAR ZEMNIEKU? SVARĪGI, KA IZDODAS!

Andrejam Kovaļovam, kurš tagad dzīvo savu senču veidotajā īpašumā Limbažu pagasta "Paldažos", ir ārkārtīgi interesants, neparastiem pagriezieniem piesātināts dzīvesstāsts. Jāšaubās, vai Latvijā atrastos kāds līdzīgs piemērs. Pēc ārlietu sektora diplomātiskajā dienestā pavadītiem 27 darba gadiem, ar lielisku izglītību, daudzu valodu prasmēm viņš kļuvis par aitkopi, bitenieku, attīsta lauku tūrismu un atpakaļ uz lielpilsētu nav aizbēdzis.

Gluži pretēji – Andrejs ir kā spriedzeklis. Viņš pārsteidz ar idejām, citu pēc cita Limbažu pagastā, savā bioloģiskajā zemnieku saimniecībā, īsteno projektus, uzņem tūristus, atjauno dzimtas īpašumu un ir sabiedriski aktīvs arī novadā. Saimnieks ir ļoti gandarīts, ka šopavasara negaidīti veiksmīgi pārlaidis jēru atnešanās periodu, iegūstot lielisku rezultātu – vidēji 1,84 jērus no mātes. Klausot speciālistiem un daudz mācoties, pats ticis galā, jo iepriekš bija gatavojies savām 47 Oksforddaunas šķirnes aitu mammām pieņemt dzemdības. Nupat LLKC Limbažu biroja viņš apguvis 180 stundu programmu bioloģiskajā lauksaimniecībā un piedalījās pieredzes braucienā uz Igauniju.

"Esmu ārkārtīgi priecīgs, ka pastāv tāda institūcija – LLKC – ar biroju Limbažos, kas rūpējas par zemnieku izglītošanu. Vienlaikus ar mācībām rodas kontakti ar citiem zemniekiem, notiek pieredzes apmaiņa. Pat es esmu stāstījis

"Paldažu" saimnieks Andrejs Kovaļovs pie dižoša

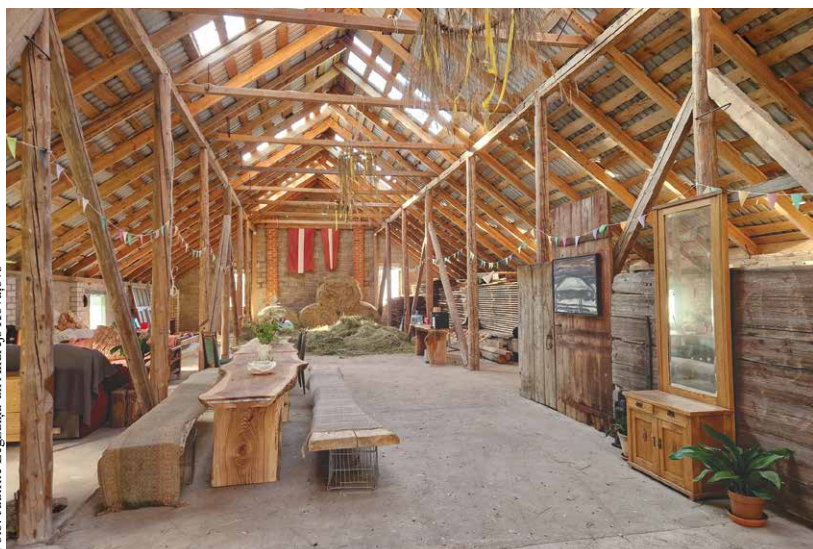
gan par savām kļūdām, gan dalījies atziņās," teic z/s "Paldaži" īpašnieks.

Dzīve apmetā kūleni

Saskare ar ārzemēm Kovaļovu ģimenē sākās jau 90. gados ar pirmajām skolēnu apmaiņas programmām, kad viņi uzņēma bērnus no vairākām valstīm. Andrejam radās iespēja vidusskolas pēdējo klasi pabeigt Venecuēlā. Tolaik tur bija liels sajukums, ielās siroja bruņotas bandas, cilvēkus varēja nošaut ne par ko. Bija bail, bet viņš pierada. Vēlāk, studējot politikas zinātnes, jaunietis ieguva darbu Ārlietu ministrijā. Pēc studijām nepilnus trīs gadus viņš pavadījis Latvijas vēstniecībā Maskavā, strādājis arī Īrijā, bet visilgāk – sešus gadus – vēstniecībā Spānijā, t. sk. gadu mācījies Spānijas Diplomātiskajā akadēmijā. To

pabeidzot, saņēma diplomu no Spānijas karaļa Huana Karlosa rokām.

Kā diplomāts Andrejs Spānijā risinājis konsulāros jautājumus, gādājis par sarežģītās situācijās nonākušiem tautiešiem, rīkojis arī kultūras pasākumus, lai spāņiem dotu priekšstatu par mūsu tautu, tās vēsturi un nacionālajām vērtībām. Andrejs iedibinājis tradīciju 4. maijā Madrides augstākajā kalnā pacelt Latvijas karogu. Viņš uzturējis kontaktus ar turienes latviešu ģimenēm, palīdzējis atrast draugus, lai tās var sarunāties latviski un saglabāt mūsu tradīcijas. Pats ieguvis maģistra grādu starptautiskajās attiecībās un sevišķi aizrāvēs ar fotografēšanu. Pateicoties savai melnbalto fotogrāfiju sērijai Ģimene, viņš Madridē 1300 dalībnieku konkurencē ieguva stipendiju studijām dokumentālajā foto.

Zāle viesu uzņemšanai

Andreja izveidotais Spānijas stends

Foto: Jautrite Legzdina un Andrejs Kovaļovs

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Saimniecības aitu ganāmpulks

Fotogrāfija un vēsture, īpaši savu sakņu izzināšana, ir viņa sirdslietas. Spānijā tapusi izstāde par vēru cīņu tradīciju Madrides reģiona vēsturiskā mazpilsētā Činčoņā bija apskatāma Nacionālajā bibliotēkā, bet tagad to var redzēt paša saimniecībā. Kā fotomākslas eksperts viņš par to lasa arī lekcijas.

Kad pasauli satricināja pandēmija, dzīve apmeta kūleni. Andrejs varēja strādāt attālināti, dzīvojot "Paldažos". Tas deva stimulu sapņot par atgriešanos. Vien dažus gadus vēlāk tāda iespēja tiešām radās.

Senču aicinājums

Tagad viņš atskārtis, cik nozīmīga pašam ir vieta, kur lauku darbos ar vecvecākiem pavadījis visas savas bērnības vasaras. "Tik aizņemti bijām darbos, ka divdesmit gadu laikā neiznāca pat aizbraukt līdz jūrai," sarunbiedrs atceras. Tas, ko poētiski saucam par senču aicinājumu, pārņēmis prātu un sirdi. Andrejs impulsīvi lāvis vaļu fantāzijai, aplēsis, ko spēj darīt, kādus mērķus atstāt, un pārliecinājies arī mammu. Arī viņa tagad dzīvo "Paldažos" un, kopš dēlam izjuka ģimene, iesaistās un palīdz viņam, cik var. Savu izvēlēti lauksaimnieks pamato ar apņemšanos, ka saimniecībai jābūt daudzpusīgai, jāstrādā pilna gada apritē, un darbības veidiem jāpapildina citam citu. Darbalauks gan pavēries sevišķi plašs. Kopš vecvecāki aizsaulē, īpašumā ieguldījumi nav veikti, bet viss, ko padomija bija atņēmusi, prasījās pēc saimnieka rokas.

Trūcis ne tikai finansējuma, bet arī zināšanu, tāpēc jau pandēmijas laikā Andrejs apguvis lauksaimniecības pamatzināšanu kursu. 2022. gadā sāks pirmais mazais lauksaimnieku projekts, kam sekoja citi. Atjaunošanā uz-

rāvienu devusi meža pārdošana. Pirkta tehnika, izbūvēts ceļš uz māju, stāvlaukums, atjaunota melnā pirts u. c. Kopš uzņemti pirmie viesi, iepazīstināšanu ar sētu viņš apvieno stāstā par senatnes un dzimtas vēstures izzināšanu. Atmiņa sniedzas līdz piektajai paaudzei. To vienlīdz caurstrāvo dziļa cieņa un arī sāpes, ko uzspieda vectēva izsūtījums un lolotās saimniecības zaudējums.

Ošu aizgādnis

"Paldažos" (līvu vietvārds apvieno nozīmes: kalns, mitra vieta) pirmie uzmanību piesaista skaistie oši. "Mūsu pagalmā ir unikāls dižosis un arī tāds, kurš apskāvijs ar liepu. Osis iesakņojies pamatīgām saknēm kā spēks, bet liepa viņam apvijusies kā saldaiss nektārs. Tādus pretmetus negadās bieži redzēt," lepojas pavadonis. Viņš uzņemties tādu kā ošu aizgādņa lomu, norūpējies, ka šo koku sugu skāris iznīcinošs vīruss un ka tā ir nopietni apdraudēta. Dižosis ir vecāks par 1880. gadā celto "Paldažu" namu. Saimnieks skaidro: "Nupat ar lībiskās izcelsmes Vidzemes biedrības dalībniekiem apskatījām netālu esošos Buļļmuižas senkapus, kam ir vismaz trīs vai četri tūkstoši gadu. Tas ļauj domāt, ka arī mūsu zeme jau tolaik varēja būt apdzīvota un ka tai ir liela vēsturiska vērtība."

Ošu ieskaista ir bišu drava. Lai gan vasara nav bijusi dāsna ar ienesumu, bitenieks ļauj viesiem ietērpties aizsargtērpos un kopā darboties. Viesi nobauda svaigos ziedputekšņus, medu, padara kādu darbiņu. Tas rada jaunas sajūtas un cilvēkiem patīk. Arī vietējie bitenieki pamanījuši Andrejā organizatora talantu, uzticot Latvijas Biškopības biedrības Limbažu nodaļas vadību.

Gandarījums, kas piepilda dvēseli

Viesu uzņemšanai nav spožu lustru un paklāju, marmora flīžu un greznības, bet ir dižošā piesegta vieta blakus dra- vai, kur Andrejs viesiem atklāj savu un saimniecības stāstu. "Paldažos" tagad apmeklē daudz ārzemnieku, kuri novērtē klusumu, putnu dziesmas, saules lēktus un rietus, peldes netāljā ezerā u. c. Vienkāršība ir eksotika ārzemniekiem. Viņiem un arī vietējiem tūristiem patīk uzturēties plašajā telpā virs lielās kūts, kur Andrejs iekārtojis tādu kā izstāžu zāli ar spāņu tematiskām dekorācijām, savu foto izstādi, gleznām, klūgu pinu-

miem, seniem sadzīves priekšmetiem no pašiem "Paldažiem" u. c. Centrālais objekts ir viņa paša zāģētie masīvie oša galdi, pie kuriem uzņem viesus.

Tur satiekam jaunu sievieti no Francijas, kura pagarinājusi brīvdienas, atliekot aizbraukšanu. Viņa apmierināta, ka atradusi sev tīkamu vietu. Nesen tur paticis uzturēties japānietei grūtniecības septītajā mēnesī. No piecām Latvijā pavadītām dienām trīs viņa atvēlējuši "Paldažiem", ciemojušies arī karavīri no Ukrainas, kuri Latvijā atgūstas no ievainojumiem. Naktsmītnes aizrunā velosipēdisti maršrutā pa garāmejošo šoseju. Cilvēki priecājas, ka var noraut dārzā ābolu, maltītē nobaudīt latviešu virtuves delikatesi – šmorētu aitas gaļu ar kūpošiem kartupeļiem – un justies brīvi. Lauksaimnieks atklāj: "Es uzticu klientiem savu nepabeigtības sajūtu, un viņi tajā jūtas kā mani līdzdalībnieki." Trīs gadu laikā ne vienu vien labu ideju uz bremzēm nācies nolikt finansējuma trūkuma dēļ, tāpēc Andrejs pats raksta projektu pieteikumus ES fondu līdzekļu piesaistei. Pirmais tā sauktais mazo lauksaimnieku projekts noslēdzas, otrs ir apstiprināts un arī bioloģiskajai lauksaimniecībai paredzētais guvis zaļo gaismu. Veiksme lauksaimnieku spārno. Un nu jau kontā sāk ienākt arī nopelnītais, ko guldīt aprītē.

Kad bites guļ un aitas nav jālaiž ganībās, Andrejs tver rokās kokamatniecības instrumentus. "Tas man silda sirdi, tāpēc taisu mazus loriņus..." Iespēja laukos specializēties, izvēlēties to, kas pašam patīk, viņaprāt, padara saimniekošanu pievilcīgu, bet pašu pūlēm sasniegtais sniedz patiesu gandarījuma sajūtu. "Tā nenāk viegli. To var iegūt tikai caur pieredzi, kas tevi piepilda, un piepilda tas, pēc kā dvēsele sauc..." viņš atklāj.

LLKC Limbažu nodaļas speciāliste Jautrīte Legzdiņa priecājas, ka Andrejs ir komunikabls, viņa ieceres īstenojas un klātbūtne bagātina arī daudzus novada iedzīvotājus. Viņš savās lekcijās spēj aizraut pieaugušos un bērnus, jo saskata jēgu, godājot senatni, plānot nākotni. Saimniecībai izvēlēta pieeja – neiet tikai vienā virzienā – ļauj strādāt augu gadu un saglabāt ilgtspējību. Šovasar radusies doma nākotnē uzņemt cilvēkus, kuri vēlas brīdi padzīvot un arī pastrādāt. Ja latvieši brauc uz Spāniju vīnogas lasīt, varbūt spāņi gribēs izbaudīt dzīvi nedaudz vēsākā klimatā. Par to vēl laiks domāt.

Gunita Ozoliņa, Limbaži

DĀRZKOPIĒBA

DĀRZEŅU VĀKŠANA MITROS APSTĀKĻOS

Katrai dārzeņu vākšanas sezonai raksturīgs kaut kas savs. Šī patiešām izceļas. Labvēlīgi audzēšanas apstākļi bijuši ļoti īslaicīgi, dārzeni lielākoties auguši vairāk vai mazāk pārmitros apstākļos.

Mitrumi

Gandrīz vai galvenais vaininieks šī gada nebūšanās, apgrūtinot dzīvi dārzeņu audzētājiem praktiski visu sezonu. Tas ir radījis pārāk intensīvu augsnes sablīvēšanos, ko ne visur izdevās likvidēt ar rindstarpu irdināšanu, sevišķi smagi klājies tiem audzētājiem, kam lauki ir smagās māla zemēs. Mitrumi ir slikti ietekmējis dārzeņu sakņu sistēmu. Ūdens, izspiežot gaisu, rada sakņu spurgaliņu smakšanu un pat bojāeju. Rezultātā īpaši slikti mitrumi ietekmē sakņaugus. Situācija nedaudz labāka bija tur, kur šogad tos audzēja uz vagām, kā arī vieglāka mehāniskā sastāva augsnēs. Daudz izšķīra iespējas nodrošināt ekstra ūdens novadīšanu, kā arī laba augsnes infiltrācijas spēja. Tādā gadījumā svarīgi bija, vai augsnes apakšslāņi nebija noblīvēti un ūdens netraucēti varēja nonākt gruntsūdeņos.

Gaisa apsilde

Nepastāvīgos laika apstākļos, kad uzlīst ik pa laikam, ir svarīgi novākšanas laiku organizēt tā, lai dārzeni nonāktu noliktavā ar pēc iespējas mazāku ārējo mitrumu. Ja tas nav iespējams, tad jāparedz iespēja apžāvēt tos ar uzsildītu gaisu, ideāli, ja ir jau tukšas siltumnīcas, kur uz plauktiem var salikt kastes un spēcīgi vēdināt. Vēdināšana ir jāpārtrauc, līdzko atsākas lietus vai lietussgāzes, jo mitrā gaisa ienākšana uzsildītājās siltumnīcas telpās nav pieļaujama. Tādos novākšanas apstākļos noteikti ir jārada iespēja papildu vēdināšanai ar uzsildītu gaisu arī citviet. Bez tā lietainā rudenī ražu uzglabāšanai apžāvēt nebūs iespējams. Ar caurvēju vien nepietiks, īpaši, ja uzglabājamo dārzeņu ir daudz.

Darbu organizācija

Ja ar aprīkojumu ir bēdīgi, tad dārzeņus vāc pa mazām porcijām, tik, cik izdodas ierīkot vietas, kurās var veidot aizvēju, zem jumta, un izmantot katru saules brīdi ražas apžāvēšanai. Tāpat vāc tik, cik var paspēt apžāvēt, un ne kilogramu vairāk.

Izmanto pēc iespējas vienkāršu aprīkojumu. Dobēm vai divām vagām laba ir dārzeņu pacelšanas skava, kas piepaceļ sakņaugus, un tos ir viegli izcelt ar rokām.

Lai mazinātu slimību riskus, ar lapām un lakstiem saknes segt nedrīkst, viss ir jāaizvāc no lauka nekavējoties. Var izmantot kvadriciklus, kas no tālākiem lauka galiem var kastes savest kopā pie traktora piekabes. Jāizmanto katra iespēja pie labvēlīgas laika prognozes, maksimāli izmantojot iespējas veikt ekstra novākšanu, papildus izmantojot dažādu telpu iespējas. Jāizmanto šķūņi, garāžas, nojumes, kambari – viss, kur raža var tikt īslaicīgi novietota. Obligāti jāveic pieraksti, kur, kas un kādā brīdī ir atvests, lai dārzeņus labāk sagatavotu pastāvīgai glabāšanai.

Ko vākt un ko nē

Nopietni jāizvērtē, kurus no izaugušajiem dārzeņiem vākt un kurus nevākt. Ja apstākļi tik slikti, ka ir skaidrs, ka visu ražu novākt nebūs iespējams, jāvāc tikai un vienīgi labākais. Vācot visu, paspēt nebūs iespējams. Tāpat vāc tikai un vienīgi dārzeņus, kas ir pilnībā paspējuši izaugt, tiem ir raksturīgā krāsa, forma un lielums (svars, izmērs, garums, diametrs utt.). Visus, kas tam neatbilst, noteikti jāatstāj. Labi, ja ir kāda iespēja barteram, vai nāk palīgā kaimiņi, radi, draugi un saimniecību cilvēki, kas gatavi tādus paņemt sev ziemai, krājumu gatavošanai. Tā ir lieliska iespēja cilvēkiem parūpēties par savu vēderu ziemas periodam. Veikalā tādus dārzeņus neliksi, bet pārstrādei tie būs pašā laikā. Tā īstenībā ir lieliska iespēja, kā uzrunāt pilsētas cilvēkus, kuri vēlas pielikt pūles un sagatavot sev lētus pārtikas krājumus. Veismīgi visu organizējot, varēs novākt tos dārzeņus, ko citkārt nāktos atstāt zemē.

Vāc pilnībā veselus dārzeņus, kuriem nav nekādu slimību pazīmju, tie ir patiešām veseli. Ekstrēmos apstākļos vāktos dārzeņus ir jāapžāvē un pēc tam jāpāršķiro. Lai pilnībā tiktu skaidrībā, vajadzīgas būs vairākas nedēļas, lai saprastu, kuri dārzeņi būs tie, kurus varēs uzglabāt.

Tara

Ir ļoti jāpārdomā par izmantojamo taru, cik tās būs nepieciešams dārzeņu novākšanai. Lielās saimniecībās tie būs konteineri, mazākās – kastes, tīkla maiši, varbūt pat vienreizējās taras kastītes no veikalniem. Nepieciešams atrast visas rezerves – arī spaiņi, grozi un viss, kur varētu lasīt.

Ne mazāk svarīgi ir, lai taras būtu pietiekami daudz, jo nedrīkst būt situācijas, ka tāpēc daļa talcinieku stāvēs bez darba. Ir jāizdomā racionāls taras izvietojums uz lauka, līdzās transportam, noliktavai. Būtisks ir katrs sākums.

Transports

Ne mazāk svarīgs moments. Ir jāizdomā, cik daudz, kur un kad transports būs nepieciešams, lai varētu sekmīgi visu savāktot aizvest no lauka. Turklāt ne tikai transports, kas var novest ražu no lauka, bet arī tāds, kas var aizvest talciniekus uz mājām vai nogādāt līdz sabiedriskajam transportam.

Ēdināšana

Cilvēkiem, kuri strādā fiziski, ir arī jāēd. Jāpadomā, vai to atstāj katra paša ziņā, vai tomēr tiek vārtīta kopīga zupa, dodot arī kopības sajūtu, tad cilvēki ir labāk iedvesmoti darbam, tā vairāk izdarot.

Šis ir dārzeņu sezonas gads, kas, iespējams, prasa no audzētājiem neordinārus lēmumus un risinājumus. Lauksaimniecība nekad nav bijis vienkāršs bizness. Lai veicas pieņemt pareizos lēmumus, un dārzeņi lielā skaitā nonāktu noliktavās, un mēs varēsim droši pārļaut ziemu.

Māris NARVILS,
LLKC vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tāl. 29609943

ATBALSTS

INFORMĀCIJA, KAS JĀUZSKAITA UN JĀIESNIEDZ, LAI SAŅEMTU EKOSHĒMU ATBALSTA MAKSĀJUMUS

Saskaņā ar Ministru kabineta 2023. gada 18. aprīļa noteikumiem Nr. 198 "Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem", lauksaimniekam jāuzskaita un jāiesniedz konkrēta informācija, lai saņemtu ekoshēmu (EKO2_1, EKO4, EKO5_1, EKO5_2, EKO5_3) atbalsta maksājumus.

2025. gadā EKO5 atbalsta saņemšanai uzskaitē par mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļu iegādi un izlietojumu LIZ pārvaldības sistēmā nav jāiesniedz! Šo informāciju jāturpina uzskaitīt savā saimniecības uzskaites sistēmā (lauku vēsturē). Informācijas uzskaitē var izmatot arī LIZ pārvaldības sistēmu.

EKO5 atbalsta saņemšanai šajā sezonā nav nepieciešams saglabāt GPS datus vai ģeomarkētus fotoattēlus.

Vienkāršotās atbalsta prasības noteikmē Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumi Nr. 834 "Prasības ūdens, augsnes un gaisa aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma" prasības:

- Lauksaimniekiem, kas īpaši (nitratu) jutīgajā teritorijā (ĪJT) apsaimnieko lauksaimniecības zemi 20 ha platībā, jādokumentē lauku vēsture.
- Lauksaimniekiem, kas lieto arī

Foto: Ilze Skudra

mēslošanas līdzekļus, jāsagatavo mēslošanas plāns un līdz 5. novembrim jāiesniedz mēslošanas plāna kopsavilkums. Kopsavilkums nav jāiesniedz, ja lauku vēsture un mēslošanas plāns ir pieejams LIZ pārvaldības sistēmā.

Informācija jāiesniedz tikai par atbalstam pieteiktajiem laukiem.

EKO2_1 – Ekoshēmas atbalsts par augsnes kvalitātes un reakcijas optimizāciju (pamatkalpošanu),

EKO4 – Ekoshēmas atbalsts par saudzējošu lauksaimniecības praksi (minimālā augsnes apstrāde, joslu apstrāde vai tiešā sēja),

EKO5_1 – Ekoshēmas atbalsts par slāpekļa un amonjaka emisiju un piesārņojumu mazinošu lauksaimniecības praksi (tieša šķidrā organiskā

mēslojuma (šķidrmēslu, vircas, digestāta) izkliešana iestrādē),

EKO5_2 – Ekoshēmas atbalsts par slāpekļa un amonjaka emisiju un piesārņojumu mazinošu lauksaimniecības praksi (minerālmēsli precīzā izkliešana),

EKO5_3 – Ekoshēmas atbalsts par slāpekļa un amonjaka emisiju un piesārņojumu mazinošu lauksaimniecības praksi (augu aizsardzības līdzekļu precīzā lietošana).

LLKC konsultanti var palīdzēt sagatavot un iesniegt atskaites, izmantojot sistēmu "Mans Lauks".

Plašāk:

<https://ej.uz/4oq1>

Pēc Valsts augu aizsardzības dienesta informācijas

KONSULTĀCIJAS

UZŅĒMĒJDARBĪBAS IZAUGSMEI REĢIONOS – DAUDZGADU KONSULTĀCIJU PAKALPOJUMS

Lai veicinātu Latvijas reģionu uzņēmēju biznesa attīstības iespējas, kas balstītas apzinātākā un datus pamatotākā gatavībā uzlabot uzņēmuma konkurētspēju un efektivitāti, LLKC aicina uzņēmumus un saimniecības pieteikties un saņemt valsts un Eiropas Savienības atbalsta pakalpojumu – daudzgadu konsultācijas.

Pieteikšanās šī atbalsta saņemšanai, kas piedāvā palīdzību arī efektīvākā paaudžu nomaiņā un ražošanas vai būtisku tehnoloģiju maiņā, sākas jau 6. oktobrī.

Terēze Riekstiņa, LLKC Klientu apkalpošanas atbalsta daļas vadītāja: "Biznesa inkubatori un akseleratori visā pasaulē jau pierādījuši savu efektivitāti, palīdzot uzņēmējiem ātrāk un drošāk īstenot attīstības idejas. Ar šo

programmu šāds atbalsta modelis kļūst pieejams arī lauksaimniekiem un lauku reģiona uzņēmējiem – ar datus balstītu analīzi un plāna izstrādi, ar dažādu nozaru ekspertu komandu un ilgtermiņa sadarbību, lai saimniecības un uzņēmumi varētu būt attīstīti, konkurētspējīgi un gatavi nākotnes izaicinājumiem."

Pakalpojumam var pieteikties juridiskas vai fiziskas personas, kuru saimnieciskās darbības vietas adrese ir lauku teritorija un apgrozījums pēdējā noslēgtajā gadā pārsniedz 30 000 EUR, bet nav lielāks par 250 000 EUR un kuri vēlas attīstīt vai padarīt efektīvāku savu uzņēmējdarbību laukos.

Publiskā finansējuma atbalsta intensitāte ir 100% (gala labuma guvējā jāsēd tikai PVN daļa). Maksimālais atbalsta apmērs par konsultācijām vienam gala labuma guvējam visā

plānošanas periodā ir 5700 EUR, bet konsultāciju skaits vienam saņēmējam nav ierobežots. Pakalpojuma līguma termiņš ir no diviem līdz četriem gadiem, bet ne ilgāk kā līdz 2029. gada 30. septembrim.

Ja pakalpojumu sniedz pārtikas ražošanas nozarē vai citās nelauksaimniecības nozarēs (izņemot mežsaimniecību), atbalstu piešķir saskaņā ar Regulu (ES) 2023/2831, kas paredz *de minimis* atbalsta piemērošanu, kas attiecas uz gala labuma guvējiem, kuru darbība nav saistīta ar lauksaimniecības produktu primāro ražošanu.

Projektu iesniegumi jāiesniedz, izmantojot LAD elektroniskās pieteikšanās sistēmu (EPS). Plašāka informācija: Tāl. 28337799 darba dienās plkst. 9.00–17.00; e-pasts: klientu.serviss@llkc.lv

MEŽSAIMNIECĪBA

Tradicionālais koku stādīšanas laiks ir pavasaris, taču arī rudenī nekas nav noka vēts, jo daudziem kokiem vislabākais stādīšanas brīdis ir tieši šis gadalaiks. Koku stādīšana rudenī dod tiem papildu laiku augšanai pirms vasaras, līdz ar to tiem būs vieglāk pielāgoties nākamās sezonas karstumam vai sausumam.

Rudens stādīšanai vispiemērotākie ir egle un bērzs

Zemāka gaisa temperatūra kopā ar lietu rada labvēlīgus apstākļus koku stādīšanai – mitra augsne un vēss laiks palīdz jaunajiem stādiem iesaistīties, jo samazinās iztvaikošana un augiem nav jāpatērē tik daudz ūdens. Tajā pašā laikā vēl siltā augsne ļauj sakņu sistēmai nostiprināties un sākt attīstīties pirms ziemas. Tas ļauj kokiem pavasarī attīstīties veselīgāk. Nav jābaidās, ka jaunie kociņi nepārziemos, jo ziemā tie atrodas miera stāvoklī, kas palēnina augšanu, samazina enerģijas patēriņu un vielmānu. Rudenī kokiem ir mazāks kaitēkļu un slimību risks, jo to pārnēsātāji šajā laikā ir mazāk aktīvi. Rudens stādīšanu vēlams sākt no septembra sākuma līdz oktobra vidum atkarībā no laika apstākļiem. Nav ieteicams stādīt vēl rudenī, jo jaunajiem stādiem nepieciešams laiks, lai tie varētu iesakņoties pirms sala. Rudenī nav ieteicams stādīt kailsakņu priedi, jo tā līdz ziemei nepaspēs iesakņoties. Ja tomēr vēlas stādīt priedi, ieteicams izvēlēties ietvarstādus, kurus var stādīt arī no augusta vidus. Tomēr jāņem vērā, ka priede ir jutīga pret rudens stādīšanu, tāpēc drošāk to darīt pavasarī.

Rudenī nav ieteicams stādīt arī melnalksni, kas parasti stādu stadijā nobriest ļoti vēlu. Savukārt egli rudenī ieteicams stādīt agri – vislabāk līdz septembra vidum. Arī bērzs labi panes rudens stādīšanu, jo tas salīdzinoši ātri iesakņojas. Bērzu ieteicams stādīt no septembra sākuma līdz oktobra vidum. Pavasarī stādījumus jāapseko un jāpārbauda sakņu kakli – tiem jābūt augsnes līmenī. Ja stāds ir pacēlies vai izkustējies, mitrā

laikā piebrietē augsni ap to. Svarīgi ievērot arī augsnes veidus, jo rudenī nedrīkst stādīt kūdras augsnes. Šādās vietās stādi cieš no sala izcilājumiem. Ziemā, kad augsne atkūst un pēc tam atkal sasilst, var veidoties sasalsānas – atkušņa cikli. Tie var uz augšu pacelt vēl nepietiekami iesakņojušos stādus – it īpaši, ja stādi nav labi nostiprināti zemē vai augsne ir pārāk gaisa caurlaidīga. Stādot pārējās augsnēs, lai novērstu sala izcilājumus, cieši jāpiebrietē augsne ap stādu, lai starp saknēm nav gaisa kabatu.

Ārpus meža stādītos kokus reģistrē platformā MapMyTree

Ir iespēja pievienoties ES iniciatīvai “Par 3 miljardiem koku vairāk”, kas aicina ikvienu – gan privātpersonas, gan organizācijas – stādīt kokus ārpus meža un reģistrēt tos īpaši izveidotā platformā *MapMyTree**. Tā var parādīt savu ieguldījumu dabā, iedvesmot citus un palīdzēt sasniegt kopīgu mērķi – līdz 2030. gadam būtiski palielināt koku skaitu visā Eiropā.

Eiropas Savienības iniciatīvas “Par 3 miljardiem koku vairāk” mērķis līdz 2030. gadam ir būtiski palielināt koku skaitu visā ES teritorijā, t. sk. Latvijā, lai:

- veicinātu bioloģisko daudzveidību,
- mazinātu klimata pārmaiņu ietekmi,
- atjaunotu ekosistēmas.

Kā piedalīties?

1. Iestādi koku – savā dārzā, skolas vai uzņēmuma teritorijā, parkā, neizmantojamā lauksaimniecības zemē vai citviet. Nav noteikts minimālais vai maksimālais koku skaits.
2. Reģistrē iestādīto koku ES kartē – apmeklēj platformu *MapMyTree**.
3. Iedvesmo citus – dalies ar fotogrāfijām un stāstiem sociālajos tīklos, izmantojot mirklbirku #3BillionTrees.

STĀDI KOKUS RUDENĪ, PIEVIENOJIES ES INICIATĪVAI “PAR 3 MILJARDIEM KOKU VAIRĀK”!

Iniciatīva “Par 3 miljardiem koku vairāk” tagad ir aktīva arī sociālajos tīklos

Ko svarīgi ievērot?

- Neaizmirst par saskaņošanas procesu, ja tas nepieciešams konkrētajā teritorijā.
- Īstais koks īstajā vietā – jāstāda vietējās sugas (piemērotas konkrētajai videi).
- Koki ārpus meža – šī iniciatīva neattiecas uz tradicionālo mežu atjaunošanu. Jāstāda koki, piemēram, neizmantojamās lauksaimniecības zemēs, degradētās teritorijās, pagalmos, infrastruktūras objektos utt.
- Nedrīkst stādīt invazīvas sugas vai negatīvi ietekmēt aizsargājamus biotopus (piemēram, kūdrājus, mitrājus).
- Stādījumiem jābūt ar mērķi augt un attīstīties vairākus gadu desmitus.
- Par kokiem pienācīgi jā rūpējas.

Kāpēc tas ir svarīgi?

Katrs iestādītais koks palīdz samazināt klimata pārmaiņu ietekmi, veicina bioloģisko daudzveidību un uzlabo mūsu dzīves vidi.

Aicinām ikvienu – skolas, pašvaldības, uzņēmumus, kopienas un privātpersonas – iesaistīties koku stādīšanā un reģistrēšanā.

* Organizāciju reģistrācijas process atšķiras.

BRISELES GAITEŅOS

JAUNI NOTEIKUMI VESELĪGĀKĀM AUGSNĒM EIROPĀ

Padome 29. septembrī oficiāli pieņēma augsnes monitoringa direktīvu, ar ko izveido pirmo ES mēroga sistēmu augsnes novērtēšanai un monitoringam, kuras vispārējais mērķis ir līdz 2050. gadam panākt veselīgu augsni visā Eiropā.

Jaunie noteikumi palīdzēs uzlabot augsnes noturību, nodrošinās piesārņoto vietu labāku apsaimniekošanu un ievieš zemes aizņemšanas mazināšanas principus, īpašu uzmanību pievēršot augsnes blīvīšanai (augšņu pārklāšanai ar necaurīdīgu materiālu, piemēram,

betonu vai asfaltu) un augsnes noņemšanai (augšņu virskārtas noņemšanai tādu darbību laikā kā būvniecība).

Saskaņā ar direktīvu dalībvalstis izveidos monitoringa sistēmas, lai novērtētu augsnes fizikālo, ķīmisko un bioloģisko stāvokli savā teritorijā, pamatojoties uz kopīgu ES metodiku. Tās regulāri ziņos Komisijai un Eiropas Vides aģentūrai par augsnes veselības stāvokli, zemes aizņemšanu un piesārņotajām vietām, nodrošinot, ka visā ES ir pieejami salīdzināmi dati, un var veikt koordinētus pasākumus augsnes degradācijas novēršanai. Tiks veikti arī pasā-

kumi, lai uzraudzītu jaunus piesārņotājus, piemēram, perfluorētos alkilsulfātus (PFAS), pesticīdus un mikroplastmasu.

Direktīva definē kopīgus augsnes novērtēšanas indikatorus un ievieš klases augsnes veselības aprakstīšanai. Tas palīdzēs dalībvalstīm noteikt prioritātes un pakāpeniski īstenot pasākumus, kas veicina veselīgāku augsni.

Šis solis noslēdz direktīvas pieņemšanas procedūru Padomē. Paredzams, ka Eiropas Parlaments galīgo balsojumu rīkos oktobrī. Dalībvalstīm būs trīs gadi pēc spēkā stāšanās, lai ieviestu jaunus noteikumus valsts tiesību aktos.

KONSTATĒ KRĀPŠANOS AR KANĒLI

Eiropas Komisija, cenšoties apkarot krāpšanu garšaugu un garšvielu nozarē, uzdevusi Kopējā pētniecības centra (JRC) zinātniekiem izpētīt ES importētā kanēļa kvalitāti.

JRC pētnieki ne tikai identificēja Ceilonas kanēļa, kas ir vērtīgākā šķirne, aizstāšanu ar kasiju, kas ir lētāka un mazāk aromātiska alternatīva, bet arī identificēja citus iespējamus aizstāšanas veidus. Analīzē tika iekļauti 104 kanēļa paraugi, no kuriem 44 bija marķēti kā Ceilonas kanēlis, kas iegādāti mazumtirgotāju veikalos 10 ES valstīs, kā arī Apvienotajā Karalistē, Serbijā un Šrilankā.

Vairāk nekā 66% analizēto paraugu neatbilda starptautiskajiem kvalitātes standartiem un ES pārtikas nekaitīguma tiesību aktiem, bija aizdomas par krāpšanu un/vai, iespējams, pārsniedza likumīgās kumarīna robežvērtības. Kumarīns ir dabīgs aromātisks savienojums, kas atrodams kasijā un citos augos, un ir potenciāli toksisks aknām.

2023. gadā kanēlis bija piektā visvairāk importētā garšviela ES pēc ingvera, pipariem un kurkumas; tā kā paredzams, ka kanēļa pieprasījums nākamajos gados pieaugs, kanēlis ir pievilcīgs mērķis krāpniekiem.

Ir divi galvenie kanēļa botāniskie veidi: Ceilonas kanēlis (*Cinnamomum verum*) jeb *Cinnamomum zeylanicum*

Blume), kura dzimtene ir Šrilanka, un kasija (*Cinnamomum cassia* jeb *Cinnamomum aromaticum*), kuras dzimtene ir Mjanma, kas ir lētāka un zemākas kvalitātes alternatīva ar spēcīgāku garšu un dabiski satur kumarīnu. Atkarībā no tirgus abi veidi bieži vien var tikt apzīmēti vienkārši kā “kanēlis”, kas var radīt neskaidrības.

LAUKSAIMNIEKI – PAR DIGITALIZĀCIJU

Jaunākajā Eiropas Komisijas Kopīgā pētniecības centra (JRC) ziņojumā “Digitalizācijas stāvoklis ES lauksaimniecībā: atziņas no saimniecību apsekojumiem” sniegts ieskaits par to, kā tehnoloģijas maina Eiropas lauksaimniecību.

Pētījums liecina par iepriecinošu ainu. No aptaujātajiem lauksaimniekiem 93% ziņoja, ka izmanto vismaz

vienu IT vai programmatūras rīku, 79% ievieš vismaz vienu kultūrai specifisku tehnoloģiju un 83% izmanto vismaz vienu lopkopībai specifisku rīku. Lauksaimnieki arī pārsvarā ir optimistiski noskaņoti par digitalizācijas ietekmi: 76% sagaida, ka tā radīs ekonomiskus ieguvumus, 72% paredz ieguvumus vides jomā un 67% paredz pozitīvus sociālos rezultātus.

Neskatoties uz gūtajiem panākumiem, ziņojumā uzsvērts, ka joprojām pastāv ievērojams neizmantots potenciāls. Uzlabota datu digitalizācija un sadarbība tiek uzskatīta par būtisku administratīvā sloga mazināšanai lauksaimnieku un lauksaimniecības darbinieku labā.

Pēc *Agri-Press* informācijas sagatavoja
Iveta Tomsone, LLKC Apgāda redaktore

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2025. GADA NOVEMBRI

Termins, kura laikā var iesniegt piešķirumu, iesniegumu vai atskaiti, iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Terminš		Oktobris												Novembris												Decembris														
		1	3	6	15	16	17	18	20	21	22	23	25	27	29	31	1	3	6	17	18	20	21	23	24	27	30	1	6	15	16	17	18	21	22	23	27	30		
Projekti un investīcijas	Atbalsts ieguldījumiem lauku s-bās konkurētspējai: preventīvie ieguldījumi atkopības s-bām - žogu izveide, sargsmu iegāde																																							
	LA 4.5. Neienesīgās investīcijas - Mākslīgu mitrāju izveide																																							
	LA 2.2. Daudzgaļu konsultāciju pakalpojumi ("inkubācija")																																							
	LA 5 Atbalsts ieguldījumiem mazajās lauku saimniecībās																																							
	LA 4.2. Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē																																							
	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija																																							
	Nodokļa samaksas termiņš																																							
	Termiņš, līdz kuram jāinformē VID, ja 2026. gada vairs NEvēlās izmantot 137. panta īpašo kārtību (kases principu)																																							
	Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācija																																							
	Nodokļa samaksas termiņš																																							
Grāmatvedība un nodokļi	Atskaites iesniegšanas termiņš PASNODARBINĀTAJIEM																																							
	Nodokļa samaksas termiņš - PASNODARBINĀTAJIEM																																							
	Darba devēja ikmēneša ziņojums																																							
	Nodokļa samaksas termiņš - darba devējiem																																							
	Dabas resursu nodokļa pārskats																																							
	Nodokļa samaksas termiņš																																							
	Atskaitē par darījumu kvīšu izlietojumu																																							
	Skaidras naudas deklarēšana																																							
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																																							
	Uzņēmumu ienākuma nodoklis																																							
Nodokļa samaksas termiņš																																								

PIEREDZE

ATTĪSTĪT SAIMNIECĪBU, AUGT UN PILNVEIDOTIES

Kuldīgas novada zemnieku saimniecības “Mednieki” stāstu 1997. gadā aizsāka Jānis Zommers. Gadu gaitā šeit iekopta saimniecība, audzētas dažādas kultūras un turēts gaļas liellopu ganāmpulks. Viss ritējis savu gaitu, bet dažkārt dzīve mēdz piešķiļēt visdažādākās situācijas. Tā arī šoreiz – no skaistumkopšanas līdz saimniecības vadīšanai – “Mednieku” stāstu turpina Jāņa meita Ilze Zommere-Fridrihsone.

Ar Ilzi tiekamies saulainā septembra rītā, kad “Mednieku” vadības groži gandrīz gadu ir jaunās saimnieces rokās. Jau vairāk nekā 16 gadus Ilze darbojas skaistumkopšanas nozarē, ikdienu ir dinamiska un aizraujoša, tāpēc pat prātā nebija nācis ko mainīt. Kad agrāk tētis bija ieminējies, ka varbūt Ilze varētu iet studēt lauksaimniecību, viņa vien atraukusi, ka tas nu noteikti nav viņai. Taču dzīve apmetā kūleni, un pēc tēta aiziešanas abiem ar brāli bija jāpieņem lēmums – ko iesākt ar saimniecību?

Pirmā doma bija likvidēties, jo abi ir aizņemti savā dzīvē, saimniecība atrodas meža ielokā, kur pelēci uzglūn un, lai gan Ilze ar brāli iesaistījušies saimniecības darbos, uzņemties pilnu atbildību par visiem procesiem ir kas pilnīgi cits. Tik daudz iemeslu, lai teiktu “nē”, taču, sajūtot apkārtējo cilvēku iedrošinājumu un atbalstu, Ilze nolēma pieņemt izaicinājumu un vismaz pamēģināt. Kā viņa pati saka – pateikt “jā” un tikai tad domāt, kā to visu īstenot.

Sākumā – viss jauns un nezināms

Sākums nav bijis viegls, viss jauns un nezināms, bet, ejot soli pa solim, šī gada laikā apgūts ļoti daudz. Ilze arvien uzsver, cik pateicīga viņa ir par cilvēku atbalstu un pretimnākšanu. Gan pirmo reizi ierodoties Lauku atbalsta dienestā, lai saprastu, kā iesniegt platībmaksājumus, gan kārtojot grāmatvedības un mantojuma jautājumus. “Sākumā biju apaļa nulīte, staigāju apkārt ar savu lielo dokumentu mapi un raudzījos uz visiem procesiem un jautājumiem ar plaši ieplestām acīm, bet nu jau varu diskutēt par dažādām tēmām, pamazām uzkrājusies pieredze.”

“Mednieku” saimniece Ilze Zommere-Fridrihsone

Neierastas, protams, sākumā bija arī praktiskās lietas. Varētu šķist, ka sieviete, kuras ikdienu aizrit skaistumkopšanas salonā, kur viss tīrs un smaržīgs, varētu nobīties no lauku darbiem, taču tas noteikti nav stāsts par Ilzi. Viņa uzvelk zābakus, atloka piedurknes un metas darbos.

Rodas interese un azarts

Attīstīt saimniecību, augt un pilnveidoties. Pieņemot izaicinājumu vadīt saimniecību, radās interese un azarts. Ilze uzsver, cik svarīgi ir izzināt, mācīties, apgūt jaunas lietas un veidus, kā strādāt efektīvāk un gudrāk. Noderīgi bijuši šajā laikā apmeklētie kursi un mācības, sevišķi saimniecību apmeklējumi, kuru laikā iespējams iepazīt citu saimnieku pieredzi, ieklausīties viņu redzējumā, lai spētu pieņemt efektīvākus lēmumus savā saimniecībā.

Ilze ar aizrautību stāsta par dzirdēto saimniecībā “Brūzilas” – genoma testu nozīmi un dubultā muskuļu gēna mutāciju. Tas līcis aizdomāties par iespējam ganāmpulka attīstībā un pavēris ceļu tālākai izpētei un izzīnai.

Apgūst mehanizācijas tehnika profesiju

Ilze pieņēmusi vēl vienu izaicinājumu – apgūt lauksaimniecības mehanizācijas tehnika profesiju. Viņa saka: “Tas dos drošības sajūtu – ja visi striķi trūkst, varu arī pati sēsties traktorā un nepieciešamo izdarīt!” Protams, tas dos arī

plašāku skatījumu uz visiem procesiem saimniecībā, iespēju izvērtēt un pieņemt zināšanās balstītus lēmumus.

Ilzes tētim saimniecība bijusi ilgus gadus. Viņa atceras, kad pirmo reizi ieraudzījusi “tās baltās gotiņas”, kuras tētis mīļi dēvējis par draiskulēm, nodomājusi, ka skaistas un mīļīgas, bet ar to arī interese beidzās. Ar smaidu uz lūpām Ilze atceras stāstus, kā tētis braucis “draiskulēm” pakal, kad tās kārtējo reizi aizmukušas mežā vai rosījušās pa kaimiņu laukiem. Bet nu Ilze ar lepnumu stāsta par savu ganāmpulku, kurā ir 26 labi audzināti Šarolē šķirnes liellopi. Vairs nav jāraizējas, ka kāda gotiņa varētu aizlaisties mežā. Arī tad, kad ganāmpulkam pievienojas jaunā paaudze, tai tiek ierādīta teritorija un visi pakļaujas bara likumiem.

Vaicāta par nākotni, Ilze teic, ka īsti nav radusi runāt skaļi par plāniem, kamēr tie nav īstenoti, taču viņai pavisam noteikti ir mērķi saimniecības attīstībai – ganāmpulka paplašināšana, infrastruktūras pilnveidošana, tehnikas parka atjaunošana, lai celtu produktivitāti. “Atceros, ka, sazvanoties ar tēti, pēc balss toņa jau bija skaidrs, ka traktors atkal salūzis. Šogad arī pati uz savas ādas izbaudīju, kā tas ir, ka tu naktī neguli, jo zini, ka lauks jānopļauj, bet nevari to izdarīt, jo tehnika pievīlusī. Bet arī šī bija vērtīga pieredze, jo tagad zinu, kas ir jūgvārpsta, kur labāk iegādāties vajadzīgās rezerves daļas.

► 16. lpp.

PĀRTIKA

ARĪ LLKC IZSNIEDZ ZAĻO KAROTĪTI PĀRTIKAS PRODUKTIEM

Lai veicinātu nacionālās pārtikas kvalitātes shēmas zīmola “Zaļā karotīte” lietošanu un atpazīstamību, kopš šī gada vidus LLKC ir tiesīgs to izsniegt ražotājiem, nodrošinot arī sabiedrības informētību par to, ko īsti šī zīme vēsta patērētājam.

Dalība valsts atzītā shēmā ražotājam garantē atpazīstamību, prestižu, valsts un ES atbalsta pieejamību, bet patērētājam – veicina patriotismu, nodrošina augstu produkta kvalitāti un tā tapšanā izmantoto izejvielu izsekojamību. Vietējas izcelsmes izejvielām tajos jābūt vismaz 75%.

Elīna Ozola, LLKC Lauku attīstības nodaļas vadītāja: “Lai arī daudzi ražotāji līdz šim jau ieguvuši kvalitātes zīmi “Zaļā karotīte”, aizvien ir jauni interesenti tās saņemšanā. Esam gandarīti, ka ar LLKC biroju starpniecību šīs zīmes iegūšanu padarīsim ražotājam vēl pieejamāku, jo rudenī, Biznesa brokastu un semināru ietvaros, interesentiem visā Latvijā piedāvāsim izziņāt, kas un kā darāms ražotājam, kurš vēlas piedalīties nacionālajā pārtikas shēmā.”

Lai pieteiktos dalībai shēmā, vispirms jāraksta iesniegums Pārtikas un veterinārajam dienestam (PVD), kas izvērtēs pretendenta atbilstību. Tad jānododas uz sev tuvāko LLKC biroju, kur visu varēs nokārtot līdz galam. Maksa par reģistrāciju – 14,52 eiro par primāra produkta, bet 71,30 eiro – par pārstrādes produkta reģistrāciju.

Dalība nacionālās pārtikas kvalitātes shēmā paredz arī finansiālu atbalstu ražotājam – primārās pārtikas gadījumā tie ir 250 eiro par vienu sertificētu produktu un 30 eiro par katru nākamo reģistrēto produktu, nepārsniedzot 400 eiro gadā vienam pretendents. Savukārt atbalsts pārstrādes produktiem ir 450 eiro par vienu sertificētu produktu un 450 eiro par katru nākamo produktu, gadā vienam pretendents nepārsniedzot 5400 eiro. **LL**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,

LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

Saimniecības galvenais virziens ir Šarolē liellopu audzēšana

◀ 15. lpp.

Piedaloties mācībās, esmu guvusi vērtīgu ieskatu arī tehnikas pasaulē. Ir tik daudz iespēju, lai strādātu efektīvāk.”

“Gribas izdarīt maksimumu no tā, ko tētis bija iesācis, un redzēt, kur tas var aizvest,” saka Ilze. “Iespējams, ka toreiz, kad tētis man ieteica iet mācīties lauksaimniecības jomā, viņš jau saredzēja, ka es varētu turpināt saimniecību, tikai tajā mirklī nebiju tam gatava. Ideju ir daudz un iespēju arī,” viņa piebilst. “Jāsaprot, kur vēlies doties, un tad jau vari spert nākamso solus mērķa virzienā. Šobrīd fokuss pavisam noietu ir uz lopkopību, bet laiks rādīs, kurā virzienā saimniecība attīstīsies. Reizēm vajadzētu pārslēgt ātrumu no piektā trešajā, nedaudz piebremzēt, lai saredzētu, kas darāms.”

Lēmumi ir tava atbildība

Šī gada laikā pieredzēts daudz un daudz kas vēl priekšā. Vaicāta par grūtāko, Ilze atzīst, ka tas laikam ir fakts, ka visi lēmumi ir tava atbildība. Lai arī apkārtējie cilvēki bijis liels atbalsts, tomēr gala lēmums pieder tev. “Tētis bija ļoti zinošs visās lietās. Izšķirošos brīžos gribētos viņam piezvanīt un pajautāt, vai daru pareizi?”

Sarunas gaitā Ilze vairākkārt uzsver, ka saimniecības attīstībā laurus nevar plūkt viņa viena. Viņa jutusi tik daudz

cilvēku atbalstu un pretimnākšanu. Ilze saka, ka neko daudz jau nav paveikusi, tikai uzturējusi saimniecību. Bet man tomēr gribētos teikt, ka bez Ilzes degsmes, enerģijas un drosmes “Mednieku” šodien nebūtu. Pateicoties viņas “jā”, saimniecība turpina augt, tā ir drošās rokās, ar plašu skatu nākotnē un lielu potenciālu.

Patiess prieks, ka Latvijas laukos ir tik stipri, drosmīgi ļaudis, kuri nebaidās pieņemt izaicinājumus, kļūdīties, mācīties un augt. **LL**

Eva BEHMANE,
LLKC Saldus biroja
uzņēmējdarbības
konsultante
tālr.: 25494380
e-pasts: eva.behmane@llkc.lv

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA “UnitedPress Tipogrāfija”
“Lauku Lapa” var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163
Cītējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

**Līdzfinansē
Eiropas Savienība**

